

A Sanghaji Társadalomtudományi Akadémia (SASS)

I. A SASS helye Kína tudományos kutatási rendszerében

Az 1958-ban alapított Sanghaji Társadalomtudományi Akadémia (Shanghai Academy of Social Sciences – SASS) mára a Kínai Népköztársaság egyik legjelentősebb bölcsészet- és társadalomtudományi kutatóintézményévé vált. A Sanghaji Önkormányzat irányítása alatt működő Akadémia sajátos helyet foglal el a kínai bölcsészet- és társadalomtudományi kutatási rendszerben: tevékenységében a magas színvonalú tudományos kutatás, a szakpolitikai célú elemzőmunka és a posztgraduális képzés szervesen kapcsolódik össze. Napjainkban széles körben Kína vezető, Pekingen kívül működő átfogó társadalomtudományi akadémiajaként tartják számon, amely meghatározó szellemi műhelyként járul hozzá mind a regionális, mind az országos szakpolitika alakításához.

A kínai társadalomtudományi kutatás intézményrendszerét kettős szervezeti struktúra jellemzi. Országos szinten a Kínai Társadalomtudományi Akadémia (Chinese Academy of Social Sciences – CASS) tölti be a bölcsészet- és társadalomtudományok vezető kutatóintézményének szerepét. Emellett a tartományi és önkormányzati akadémiaák közül több is jelentős tudományos központtá fejlődött, amelyek között a SASS különösen kiemelkedő helyet foglal el. Bár szervezetileg a Sanghaji Önkormányzat irányítása alá tartozik, kutatási programja messze túlmutat a helyi jelentőségű kérdéseken. Kutatói rendszeresen részt vesznek az ország egészét érintő tudományos és szakpolitikai vitákban, legyen szó a jogrendszer reformjáról, a gazdaságirányításról, a nemzetközi kapcsolatokról, a városfejlesztésről vagy a társadalompolitika aktuális kérdéseiről.

A SASS egyik legfontosabb sajátossága, hogy sikeresen hidalja át az elméleti tudományos kutatás és a gyakorlati szakpolitikai döntéshozatal közötti hagyományos választóvonalat. Az Akadémia nem szorítkozik az elméleti kutatásokra, hanem következetesen olyan tudományos munkát végez, amely közvetlenül hasznosítható a közigazgatás és a jogalkotás számára. Tevékenysége ezért nem csupán tudományos publikációkra és posztgraduális képzésre terjed ki, hanem stratégiai szakpolitikai elemzések, szakértői vélemények és állami szervek megbízásából készített kutatások elkészítésére is. A tudományos kutatás és a közpolitikai döntéshozatal közötti szoros kapcsolat mára a kínai társadalomtudományi rendszer egyik meghatározó jellemzőjévé vált, amelynek egyik legsikeresebb intézményi megtestesítője a SASS.

Az elmúlt évtizedben a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése az Akadémia küldetésének egyre hangsúlyosabb elemévé vált. A SASS hosszú távú együttműködési kapcsolatokat alakított ki európai, észak-amerikai és ázsiai egyetemekkel, tudományos akadémiákkal és kutatóintézetekkel, miközben kutatói rendszeres résztvevői nemzetközi konferenciáknak és közös kutatási projekteknek. Ugyanakkor maga az Akadémia is a nemzetközi tudományos párbeszéd fontos fórumává vált: rendszeresen ad otthont konferenciáknak, szakmai műhelyeknek és vendégkutatói programoknak. Mindez jelentősen hozzájárult nemzetközi tudományos tekintélyének erősödéséhez, és a SASS-t a globális társadalomtudományi kutatás meghatározó szereplői közé emelte.

Az Akadémia növekvő nemzetközi elismertsége jól tükrözi a kínai társadalomtudományok elmúlt évtizedekben végbement átalakulását. Ahogy Kína tudományos kapcsolatai egyre szorosabbá váltak a nemzetközi akadémiai közösséggel, úgy kaptak egyre hangsúlyosabb szerepet az olyan intézmények, mint a SASS az összehasonlító kutatásokban és a nemzetközi tudományos együttműködésekben. Ennek eredményeként az Akadémiát ma már nem csupán regionális kutatóintézetként tartják számon, hanem olyan, nemzetközileg is elismert tudományos kiválósági központként, amelynek szakmai befolyása messze túlterjed Sanghaj közigazgatási határain.

II. Szervezeti felépítés és tudományos profil

A SASS szervezeti felépítése azt a tudatos törekvést tükrözi, hogy az intézmény egyszerre biztosítsa a tudományterületek széles körű lefedettségét és ösztönözze az interdiszciplináris kutatásokat. Az Akadémia nem néhány szűkebb szakterületre összpontosít, hanem tizenhét szakosított kutatóintézetet fog össze, amelyek munkáját kutatóközpontok, posztgraduális képzési programok, tudományos kiadói egységek, egy kiterjedt tudományos könyvtár, valamint több tudományos folyóirat támogatja. Ez a szervezeti modell lehetővé teszi, hogy az egyes tudományágak önállóan fejlődjenek, miközben elősegíti a hagyományos diszciplináris határokon átnyúló együttműködéseket.

Az Akadémia kutatási tevékenysége gyakorlatilag a társadalomtudományok teljes spektrumát lefedi. Önálló kutatóegységek foglalkoznak többek között a közgazdaságtannal, a nemzetközi kapcsolatokkal, a jogtudománnyal, a politikatudománnyal, a közigazgatás-tudománnyal, a szociológiával, a demográfiával, a filozófiával, a történelemmel, az irodalomtudománnyal, a vallástudománnyal, az információtudománnyal, az ökológiával és a fenntartható fejlődéssel. Ez a széles tudományos bázis lehetővé teszi, hogy a SASS eredményesen vizsgálja azokat az

összetett társadalmi és jogi problémákat, amelyek egyetlen tudományterület módszereivel már nem értelmezhetők megfelelően. Ennek köszönhetően az Akadémia kiemelkedő átfogó és interdiszciplináris kutatási kapacitással rendelkezik.

Az Akadémia egyik meghatározó sajátossága a gyakorlati hasznosíthatóságra irányuló következetes törekvés. Bár működésének középpontjában továbbra is az alapkutatás áll, jelentős hangsúlyt kapnak azok a kutatási programok, amelyek aktuális társadalmi és közpolitikai kérdésekre keresnek választ. Az elkészült kutatási eredmények rendszeresen hasznosulnak a jogalkotásban, a közigazgatásban, a városirányításban, a gazdaságpolitikában és a társadalomfejlesztés különböző területein. A tudományos kutatás és a szakpolitikai döntéshozatal közötti szoros kapcsolat egyértelműen megkülönbözteti a SASS-t számos hagyományos kutatóintézettől, és jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy az Akadémia tartós befolyással rendelkezik Kína szakpolitikai döntéshozatali rendszerében.

A nemzetközi együttműködés ugyancsak az Akadémia működésének meghatározó pillére. Ennek támogatására önálló Nemzetközi Együttműködési Iroda működik, amely az intézményi kapcsolatok kiépítéséért, a közös kutatási programok koordinálásáért, a tudományos mobilitás elősegítéséért, valamint nemzetközi konferenciák és szakmai műhelyek szervezéséért felelős. Az elmúlt évek során a SASS kiterjedt együttműködési hálózatot alakított ki európai, észak-amerikai és ázsiai egyetemekkel, illetve kutatóintézetekkel. Ezek a kapcsolatok számottevően növelték az Akadémia nemzetközi láthatóságát, és hozzájárultak kutatási eredményeinek szélesebb körű nemzetközi megismertetéséhez.

Az Akadémia különös figyelmet fordít az európai tudományos kapcsolatok fejlesztésére. A kétoldalú együttműködési megállapodások mellett olyan speciális kutatási programokat is létrehozott, amelyek Közép- és Kelet-Európa politikai, gazdasági és jogi fejlődésének vizsgálatára irányulnak. Ezek a programok nemcsak értékes keretet biztosítanak az összehasonlító kutatások számára, hanem elősegítik a kínai és az európai kutatók közötti folyamatos tudományos párbeszédet is. A SASS tudatosan arra törekszik, hogy az együttműködés ne merüljön ki alkalmi konferenciákban vagy rövid távú csereprogramokban, hanem hosszú távú intézményi partnerségek jöjjenek létre, amelyek tartós alapot biztosítanak a közös kutatáshoz és a kutatói mobilitáshoz.

A SASS fejlődése az elmúlt évtizedekben jól szemlélteti a kínai társadalomtudományok általános átalakulását. Az Akadémia ma már nem pusztán kutatóintézetek összessége, hanem olyan komplex tudományos intézmény, amely egységes szervezeti keretben ötvözi a kutatást, a posztgraduális képzést, a nemzetközi együttműködést, a tudományos kiadói tevékenységet és a szakpolitikai tanácsadást. Ez a sokrétű intézményi modell lehetővé tette, hogy a SASS

megőrizze vezető szerepét a kínai társadalomtudományi kutatásban, miközben nemzetközi szinten is a nagy tekintélyű kutatóintézetek közé emelkedett.

III. A Jogtudományi Intézet és magyarországi tudományos kapcsolatai

A SASS kutatóintézetei közül a Jogtudományi Intézet kiemelkedő tudományos tekintélynek örvend. Az 1959-ben alapított intézet – különösen az Akadémia 1978-as szervezeti átalakítását követően – Kína egyik vezető jogtudományi kutatóközpontjává fejlődött. Hatása messze túlmutat a tudományos kutatáson: meghatározó szerepet tölt be a jogászképzésben, a jogalkotási kutatásokban és a jogpolitikai elemzésekben is, aminek köszönhetően a kínai jogtudomány egyik legelismertebb intézményének számít.

Az Intézet kutatási tevékenysége a jogtudomány szinte valamennyi meghatározó területére kiterjed. A hagyományos kutatási irányok – így különösen a jogelmélet, a jogtörténet, az alkotmányjog, a közigazgatási jog, a polgári jog és a kereskedelmi jog, a nemzetközi jog, a környezetvédelmi jog, a büntetőjog, valamint a büntetőeljárás jog – mellett az elmúlt években egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a technológiai és gazdasági fejlődés által felvetett új jogi kihívások. Kiemelt kutatási területnek számít a mesterséges intelligencia jogi szabályozása, a kiberbiztonság, az adatvédelem, a pénzügyi szabályozás, a környezetvédelem, valamint a digitális kereskedelem joga. Mindez egyaránt tükrözi a kínai jogrendszer dinamikus fejlődését és az Intézet elkötelezettségét az újonnan megjelenő jogi problémák magas színvonalú tudományos vizsgálata iránt.

A nemzetközi együttműködés hosszú ideje az Intézet tudományos stratégiájának szerves részét képezi. Az összehasonlító jogi kutatást nem kiegészítő tevékenységként, hanem a jogtudomány elengedhetetlen elemének tekinti. Ennek megfelelően az Intézet tartós együttműködéseket alakított ki számos európai egyetemmel és kutatóintézettel, ami jelentős mértékben hozzájárult a kínai jogtudomány nemzetközi láthatóságának növekedéséhez.

E folyamat egyik meghatározó állomása volt az Európai Büntetőjogi Kutatóközpont (European Criminal Law Research Center) 2013 októberében történt megalapítása. A központot az összehasonlító jogi kutatás intézményi fórumának szánták, amely elősegíti a kontinentális európai büntetőjog rendszeres tudományos vizsgálatát, valamint a kínai és európai jogtudósok közötti együttműködés elmélyítését. Tevékenysége kiterjed közös kutatási projektekre, nemzetközi konferenciák szervezésére, vendégkutatói programokra és tudományos cserekapcsolatokra, amelyek egyaránt a büntetőjog és a büntető igazságszolgáltatás aktuális kérdéseiről folytatott folyamatos szakmai párbeszédet szolgálják.

Megalakulása óta a Központ az Intézet egyik legismertebb nemzetközi kezdeményezésévé vált, és jelentős szerepet játszik a kínai–európai büntetőjogi tudományos együttműködés erősítésében.

Magyarország ezekben az európai együttműködésekben kezdettől fogva kiemelt szerepet töltött be. Fontos mérföldkövet jelentett Ye Qing professzor – aki a látogatás időpontjában a SASS alelnöke és a Jogtudományi Intézet igazgatója, jelenleg pedig a Kínai Jogi Társaság alelnöke – vezette delegáció 2013 júniusában, a Magyar Tudományos Akadémia meghívására tett hivatalos magyarországi látogatása. A delegációt a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, az MTA TABT akkori igazgatója, valamint Hamza Gábor akadémikus fogadta, akinek az összehasonlító jogtudomány és a kínai–magyar tudományos kapcsolatok fejlesztése terén végzett munkája nemzetközi elismerést vívott ki. A program keretében a küldöttség megbeszéléseket folytatott Magyarország legfőbb ügyészével, az igazságügyért felelős államtitkárral és az országos rendőrfőkapitánnyal, majd szakmai konzultációkon vett részt a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Területi Bizottságánál. Ezek a találkozók jelentős mértékben hozzájárultak a két ország tudományos intézményei közötti kapcsolatok megerősítéséhez, és megalapozták a hosszú távú tudományos együttműködést. Az ugyanazon év októberében létrehozott Európai Büntetőjogi Kutatóközpont ezt az együttműködést tovább erősítette azzal, hogy tartós intézményi keretet biztosított a közös kutatások és a tudományos eszmecsere számára.

A Jogtudományi Intézet jól példázza a kínai jogtudomány elmúlt két évtizedben végbement nemzetköziesedését. Miközben továbbra is elsődleges feladatának tekinti a kínai jogrendszer tudományos kutatását, egyre aktívabb szerepet vállal a nemzetközi jogtudományi diskurzusban. Az összehasonlító jogi kutatásokra és a hosszú távú nemzetközi partnerségekre épülő stratégiájának köszönhetően az Intézet mára Kína egyik legfontosabb tudományos partnerévé vált Közép- és Kelet-Európa jogi kutatóintézményei számára, és jelentős mértékben hozzájárult a kínai és európai jogásztársadalom közötti tudományos párbeszéd elmélyítéséhez. A Jogtudományi Intézet a Pécsi Tudományegyetem kutatóival együttműködésben kölcsönösen lefordította egymás büntető törvénykönyvét, továbbá több sikeres nemzetközi tudományos szemináriumot is szervezett.

Források

<https://english.sass.org.cn/5486/list.htm>

https://ias.cass.cn/sy/ggl/202512/t20251217_5960521.shtml

<https://english.sass.org.cn/2668/list.htm>

<https://english.sass.org.cn/2020/1116/c2676a99000/page.htm>

<https://www.sass.org.cn/2021/0120/c1198a101645/page.htm>

<https://ilaw.sass.org.cn/2538/list.htm>

<https://ilaw.sass.org.cn/2025/0318/c2540a576765/page.htm>

<https://ilaw.sass.org.cn/2526/list.htm>

https://ilaw.sass.org.cn/zzyfl_4923/list.htm

<https://ilaw.sass.org.cn/2021/1211/c2514a134938/page.htm>

https://www.sass.org.cn/_upload/article/files/c1/3d/b299b129446b95f157fc22ff05d7/1f0e09c2-92f8-4aa0-b3da-35a2dccfa099.pdf

https://www.sass.org.cn/_upload/article/files/1e/d2/555974a94526b3c82800b4ddfa70/85ece74a-28ad-4393-a751-b3d2a00d6541.pdf

A kézirat elkészítéséhez nyújtott mesterséges intelligencia támogatás: a szerző a kézirat elkészítése során az OpenAI ChatGPT és a Google Gemini mesterségesintelligencia-alapú rendszereit vette igénybe fordítási, nyelvi lektorálási, stilisztikai finomítási feladatok támogatására.

Prof. Dr. Gál István László

tanszékvezető egyetemi tanár, dékánhelyettes (PTE ÁJK)

egyetemi tanár (NKE HHK)

email: gal.istvan@ajk.pte.hu